

Substansbrukssyndrom

Definition

Ett problematiskt bruk av substans som leder till klinisk signifikant funktionsnedsättning eller lidande med minst två av följande kriterier uppfyllda under en 12-månaders period.

1. Substans intas ofta i större mängd eller längre tid än vad som avsågs
2. Önskan om, eller misslyckade försök att begränsa eller kontrollera bruket
3. Mycket tid ägnas åt att skaffa eller använda substans eller återhämta sig från substans effekter
4. Sug efter substans
5. Upprepat bruk vilket leder till misslyckanden inom arbete, skola eller i hemmet
6. Fortsatt bruk trots ständiga eller återkommande problem av social och mellanmänsklig natur
7. Sociala, yrkes- eller fritidsaktiviteter överges eller minskas på grund av substansbruket
8. Upprepat bruk i situationer som medför risk för fysisk skada
9. Fortsatt bruk trots vetskap om bestående eller återkommande fysiska eller psykiska besvär orsakat av bruket
10. Toleransutveckling (se definition DSM-5)
11. Abstinens (se definition DSM-5)

Observera att de två sista kriterierna inte anses uppfyllda om personen använder beroendeframkallande läkemedel (BFL) under strikt medicinskt kontrollerade former. in syftet med riktlinjen.

Svårighetsgrad

- **Lindrig:** 2-3 kriterier
- **Medelsvår:** 4-5 kriterier
- **Svår:** 6 eller fler kriterier
-

Riskbedömning

Riskbedömningen ska ligga till grund för handläggningen och vägas in både i medicinsk indikation, planering och uppföljning så att det individanpassas. Riskbedömning ska göras innan förskrivning av beroendeframkallande läkemedel och dokumenteras i journalen, (sökord "Beroendeframkallande läkemedel", undersökord "Riskbedömning").

Låg risk för substansbrukssyndrom

- Ingen anamnes eller hereditet för beroendesjukdom
- Ingen psykiatrisk samsjuklighet
- Stabil social situation
- Specifik orsak till smärttillstånd
- Vålmotiverad och villig till deltagande i aktiv rehabilitering

Medelstor risk för substansbrukssyndrom

- Tidigare depression eller ångestsjukdom
- Hereditet för beroendesjukdom
- Tidigare beroendesjukdom
- Spridd smärtbild i tre kroppsregioner
- Svårigheter med coping och acceptans

Hög risk för substansbrukssyndrom

- Äldre tonåringar och unga vuxna
- Pågående psykiatrisk sjukdom
- Pågående beroendesjukdom
- Instabil emotionell eller antisocial personlighetsstörning
- Utsatt psykosocial situation
- Smärta i alla fyra kroppsregioner
- Mycket hög smärtskattning
- Bristande motivation till rehabilitering
- Stor brist på coping och acceptans

Kodning i ICD10

Eftersom Substansbrukssyndrom i DSM-5 ersätter diagnoserna beroende och missbruk har konverteringsguide mellan DSM-5 och ICD-10-SE använts.

Fjärde position blir här 2, ”beroendesyndrom”, tex F112.

- Kod F112, ändra text till ”Opioidbrukssyndrom”
- Kod F132, ändra text till ”Substansbrukssyndrom orsakat av sedativa och hypnotika”
- Kod F192, ändra text till ”Substansbrukssyndrom orsakat av flera substanser”

Registrering i Uppmärksamhetssignalen (UMS) i COSMIC

Om det föreligger behov av att uppmärksamma information gällande förskrivning av BFL använd UMSs **Vårdrutinavvikelse -> Förskrivningsrestriktioner**.

Referenser

Läkemedelsverket ”Riskgruppering för substansbrukssyndrom” [2021-06-07

<https://www.lakemedelsverket.se/48d97a/globalassets/dokument/behandling-och-forskrivning/behandlingsrekommendationer/behandlingsrekommendation/behandlingsrekommendation-lakemedel-langvarig-smarta.pdf>]

Mini-D-5 Diagnostiska kriterier enligt DSM -5, 2014

ICD-10-SE Kapitel 5

[2021-06-04 <https://www.socialstyrelsen.se/utveckla-verksamhet/e-halsa/klassificering-och-koder/icd-10/>]

Konverteringstabell mellan DSM-IV-TR och ICD-10

[2021-06-04 <https://www.socialstyrelsen.se/utveckla-verksamhet/e-halsa/klassificering-och-koder/icd-10/psykiatrikoder/>]

Ändringshistorik

Datum	Ändring	Utförd av